

TEZA:

Sąd dyscyplinarny drugiej instancji nie podzielił (...) zapatrywania OSD, że sfera prywatna, w której doszło do popełnienia deliktu, może przemawiać za złagodzeniem kary. Poważne naruszenie prawa karnego, będące jednocześnie naruszeniem godności zawodu radcy prawnego, nie różni się pod względem szkodliwości z przewinieniami stricte zawodowymi.

WO-171/21

ORZECZENIE

z dnia 17 lutego 2022 r.

Wyższy Sąd Dyscyplinarny Krajowej Izby Radców Prawnych w Warszawie

w składzie:

Przewodniczący : S WSD Krzysztof Górecki sprawozdawca

Sędziowie : S WSD Sławomir Pilipiec

S WSD Edward Strzelecki

Protokolant: Justyna Kosińska

przy udziale Zastępcy Głównego Rzecznika Dyscyplinarnego Konrada Mazura
po rozpoznaniu w dniu 17 lutego 2022 r. na rozprawie sprawy radcy prawnego M. P., nr wpisu
(...)

obwinionej o popełnienie przewinienia dyscyplinarnego polegającego na naruszeniu zasad etyki
radcy prawnego, określonych w art. 64 ust. 1 ustawy o radcach prawnych w zw. z art. 56 ust. 3
ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii w zw. z art. 12 kodeksu karnego w zw. z art. 4§1 kodeksu
karnego

z powodu odwołania Ministra Sprawiedliwości od orzeczenia Okręgowego Sądu
Dyscyplinarnego OIRP z dnia 8lipca 2021 r., sygn. akt D 40/20

1. zmienia zaskarżone orzeczenie w ten sposób, że w miejsce orzeczonej w pkt 1 kary zawieszenia prawa do wykonywania zawodu radcy prawnego na okres 4 lat wymierza obwinionej karę pozbawienia prawa do wykonywania zawodu radcy prawnego;
2. uchyla pkt 3 i 4 zaskarżonego orzeczenia;
3. w pozostałym zakresie zaskarżone orzeczenie utrzymuje w mocy;

4. koszty postępowania odwoławczego ponosi Krajowa Izba Radców Prawnych w Warszawie.

Uzasadnienie

Okręgowy Sąd Dyscyplinarny OIRP orzeczeniem z dnia 8 lipca 2021 r. uznał radcę prawnego M. P. (...) winną, tego że

1. w okresie od marca 2014 r. do 27 października 2014 r. w (...) działając wspólnie i w porozumieniu z innymi ustalonymi osobami, w krótkich odstępach czasu w wykonaniu z góry powziętego zamiaru, wbrew przepisom ustawy, wzięła udział w obrocie znacznymi ilościami środków odurzających w postaci ziela konopi innych niż włókniste, zwanych potocznie marihuaną, będących przedmiotem przemytu z Holandii, w łącznej ilości co najmniej 8 kg w ten sposób, że pośredniczyła w przekazywaniu tych środków oraz pieniędzy za nie, pomiędzy ustalonymi osobami, który to czyn stanowi przewinienie dyscyplinarne jako czyn sprzeczny z art. 64 ust. 1 ustawy o radcach prawnych w związku z art. 56 ust. 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii w zw. z art. 12 k.k. (w brzmieniu sprzed nowelizacji ustawą o zmianie ustawy - Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw z dnia 20 lutego 2015 r., Dz.U. z 2015 r. poz. 396) w zw. z art. 4 § 1 k.k. i za czyn ten wymierzył karę zawieszenia prawa do wykonywania zawodu radcy prawnego na okres 4 lat;

2. w okresie od grudnia 2014 r. do 22 stycznia 2016 r. w (...) w krótkich odstępach czasu w wykonaniu z góry powziętego zamiaru, wbrew przepisom ustawy, posiadała środki odurzające w postaci ziela konopi innych niż włókniste, zwanych potocznie marihuaną, w łącznej ilości 10,6 g oraz 5 tabletek zawierających substancję psychotropową alfa - PVP, który to czyn stanowi przewinienie dyscyplinarne jako czyn sprzeczny z art. 64 ust. 1 ustawy o radcach prawnych w zw. z art. 62 ust. 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii i za czyn ten wymierzył karę zawieszenia prawa do wykonywania zawodu radcy prawnego na okres 1 roku. OSD połączył wskazane kary, wymierzając jako łączną karę zawieszenia prawa do wykonywania zawodu radcy prawnego na okres 4 lat. Dodatkowo orzeczono wobec obwinionej zakaz wykonywania patronatu na okres 6 lat oraz obciążono ją kosztami postępowania dyscyplinarnego w wysokości 1.000 zł.

Orzeczenie to zaskarżył Minister Sprawiedliwości, zarzucając rażącą niewspółmierność kary wymierzonej obwinionej w stosunku do stopnia społecznej szkodliwości popełnionego deliktu dyscyplinarnego i stopnia winy radcy prawnego M. P.. Minister Sprawiedliwości wniósł o

zmianę zaskarżonego orzeczenia poprzez wymierzenie obwinionej za każdy czyn przypisany w pkt 1 i 2, jednostkowych kar pozbawienia prawa do wykonywania zawodu radcy prawnego oraz orzeczenie kary łącznej pozbawienia prawa do wykonywania zawodu radcy prawnego.

W odwołaniu podniesiono, że Sąd Okręgowy prawomocnym wyrokiem ((...)) uznał oskarżoną M. P. winną tego, że w okresie od marca 2014 r. do 27 października 2014 r. w (...), działając wspólnie i w porozumieniu z K. F., W. Z. i M. Ż. oraz dwoma ustalonymi mężczyznami, co do których wyłączono materiały do odrębnego postępowania, w krótkich odstępach czasu w wykonaniu z góry powziętego zamiaru, wbrew przepisom ustawy, wzięła udział w obrocie znacznymi ilościami środków odurzających w postaci ziela konopi innych niż włókniste, zwanych potocznie marihuaną, będących przedmiotem przemytu z Holandii, w łącznej ilości co najmniej 8 kg w ten sposób, że pośredniczyła w przekazywaniu tych środków oraz pieniędzy za nie, pomiędzy ustalonym mężczyzną, co do którego materiały wyłączono do odrębnego rozpoznania a W. Z., M. Ż. oraz innym ustalonym mężczyzną, czym wyczerpała dyspozycję art. 56 ust. 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii w zw. z art. 12 k.k. (w brzmieniu sprzed nowelizacji ustawą o zmianie ustawy Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw z dnia 20 lutego 2015 r., Dz. U. z 2015 r. póź. 396) w związku z art. 4 § 1 k.k. i za to na podstawie art. 56 ust. 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii wymierzył jej karę 2 lat i 2 miesięcy pozbawienia wolności i karę grzywny w wysokości 60 stawek dziennych po 50 zł każda.

Sąd Okręgowy w tym samym wyroku uznał oskarżoną M. P. winną tego, że w okresie od grudnia 2014 r. do 22 stycznia 2016 r. w (...) w krótkich odstępach czasu w wykonaniu z góry powziętego zamiaru wbrew przepisom ustawy posiadała środki odurzające w postaci ziela konopi innych niż włókniste, zwane potocznie marihuaną, w łącznej ilości 10,6 g oraz 5 tabletek zawierających substancję psychotropową alfa - PVP, przyjmując, że stanowi on wypadek mniejszej wagi, czym oskarżona wyczerpała dyspozycję art. 62 ust. 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii i za to na podstawie tego przepisu wymierzył jej karę grzywny w wysokości 70 stawek dziennych po 50 zł każda.

Sąd Okręgowy wymierzył M. P. karę łączną grzywny w wysokości 80 stawek dziennych po 50 zł każda.

W ocenie Ministra Sprawiedliwości, nie sposób podzielić stanowiska Sądu I instancji, że wymierzenie orzeczonej kary uzasadnione jest dbałością o zaufanie do zawodu radcy prawnego, a okolicznością przemawiającą na korzyść obwinionej jest to, że popełnione czyny nie były w żaden sposób związane z wykonywaniem zawodu radcy prawnego, a należały do sfery jej życia

prywatnego.

Działanie radcy prawnego polegające na posiadaniu środków odurzających, a także pośredniczeniu w przekazywaniu tych środków oraz pieniędzy za nie, stanowa rażąco oznakę lekceważenia porządku prawnego. Działanie takie jest nie do pogodzenia z wymaganą od radcy prawnego uczciwością i etyką zawodową. Czyn obwinionej należy do najcięższych kategorii przewinień dyscyplinarnych ze względu na to, iż zawiera jednocześnie znamiona zachowania niweczącego publiczne zaufanie do radcy prawnego i całego samorządu radcowskiego oraz wpływa na negatywne postrzeganie osób wykonujących wszelkie zawody zaufania publicznego.

Zdaniem Ministra Sprawiedliwości, tego rodzaju przewinienia dyscyplinarne winny być podstawą do eliminacji ze środowiska radcowskiego osób, niespełniających podstawowych kryteriów wartości i norm zachowania, albowiem pozostawanie takich osób w samorządzie radcowskim działa jednoznacznie negatywnie na jego niekorzyść i na niekorzyść osób zwracających się o profesjonalną pomoc prawną. Wymierzenie kary łącznej zawieszenia prawa do wykonywania zawodu radcy prawnego na czas czterech lat jest rażąco łagodnym, w odczuciu społecznym nieakceptowalnym i niesprawiedliwym, co uzasadnia zarzut z art. 438 pkt 4 k.p.k. w związku z art. 74¹ pkt 1 ustawy o radcach prawnych. Na gruncie tego przepisu chodzi właśnie o różnicę ocen tak zasadniczej natury jak w niniejszej sprawie, że karę dotychczas wymierzoną nazwać można byłoby - również w potocznym znaczeniu tego słowa - rażąco niewspółmierną, to jest niewspółmierną w stopniu nie dającym się wręcz zaakceptować, która w społecznym odczuciu staje się karą niesprawiedliwą. W ocenie Ministra Sprawiedliwości obwiniona winna ponieść najsurowsze konsekwencje swojego zachowania.

Wyższy Sąd Dyscyplinarny zważył, co następuje:

Odwołanie Ministra Sprawiedliwości jest zasadne i doprowadziło do zmiany orzeczonej kary.

Wyższy Sąd Dyscyplinarny podziela w całości ustalenia faktyczne poczynione przez Sąd instancji, przyjmując je za własne. W oparciu o te ustalenia uznał jednak za konieczne zmianę zaskarżonego orzeczenia i wymierzenie obwinionej kary pozbawienia prawa do wykonywania zawodu radcy prawnego.

Zgodnie z art. 64 ust. 1 ustawy o radcach prawnych radcowie prawni i aplikanci radcowscy podlegają odpowiedzialności dyscyplinarnej za postępowanie sprzeczne z prawem, zasadami etyki lub godnością zawodu bądź za naruszenie swych obowiązków zawodowych. Prawomocnym

wyrokiem Sąd Okręgowy uznał M. P. winną obu zarzucanych czynów i wymierzył jej karę 2 lat i 2 miesięcy pozbawienia wolności oraz karę łączną grzywny w wysokości 80 stawek dziennych po 50 zł każda.

Art. 8 § 2 k.p.k., mający odpowiednie zastosowanie w radcowskim postępowaniu dyscyplinarnym, stanowi, iż prawomocne rozstrzygnięcia sądu kształtujące prawo lub stosunek prawny są dla sądu wiążące. Powyższe oznacza, że sąd dyscyplinarny musi wziąć pod uwagę, że doszło do naruszenia prawa, w tym wypadku - prawa karnego. W sprawie do czynienia z wyrokiem skazującym na karę bezwzględnego pozbawienia wolności. Został on poprzedzony postępowaniem dowodowym a Sąd Apelacyjny w wyroku nie zmienił rozstrzygnięcia I instancji ani co do popełnienia przez obwinioną czynów zabronionych, ani co do kary.

Wyższy Sąd Dyscyplinarny po analizie akt sprawy i odwołania Ministra Sprawiedliwości uznał, iż, w postępowaniu przed Sądem dyscyplinarnym I instancji istotnie doszło do wymierzenia kary rażąco niewspółmiernej w stosunku do stopnia społecznej szkodliwości popełnionego deliktu dyscyplinarnego i stopnia winy obwinionej.

Powszechnie akceptowany jest pogląd, że rażąco niewspółmierna kara oznacza nie dającą się zaakceptować dysproporcję między karą wymierzoną a karą sprawiedliwą. Wyższy Sąd Dyscyplinarny zgadza się ze stanowiskiem wyrażonym w odwołaniu Ministra Sprawiedliwości, iż wymierzona obwinionej kara zawieszenia prawa do wykonywania zawodu radcy prawnego na okres 4 lat, połączona z zakazem wykonywania patronatu, była karą nieadekwatną co do stopnia winy i społecznej szkodliwości a dokonany czyn ma duży ciężar gatunkowy i stopień szkodliwości z punktu widzenia wartości zawodu radcy prawnego i jego wizerunku. Obwiniona wykonuje zawód zaufania publicznego i z tego względu w sposób szczególny zobowiązana jest do działania z poszanowaniem przepisów prawa, jak również zasad etyki radcy prawnego, w tym do dbania o godność zawodu, także w życiu prywatnym (art. 11 KERP). Zachowanie obwinionej, za które została skazana w wyroku karnym, podważa autorytet do całego samorządu radcowskiego. Nie bez znaczenia dla wymierzenia obwinionej kary jest także rodzaj dokonanego przez nią czynu. W ocenie Wyższego Sądu Dyscyplinarnego wzięcie udziału w obrocie znacznymi ilościami środków odurzających (8 kg marihuany) w warunkach czynu ciągłego świadczy o naruszeniu przez obwinioną godności radcy prawnego oraz bardzo negatywnie wpływa na postrzeganie całego samorządu radcowskiego w opinii publicznej. Działanie powyższe było działaniem celowym i zwinionym.

Sąd dyscyplinarny II instancji nie podzielił przy tym zapatrywania OSD, że sfera prywatna,

w której doszło do popełnienia deliktu, może przemawiać za złagodzeniem kary. Poważne naruszenie prawa karnego, będące jednocześnie naruszeniem godności zawodu radcy prawnego, nie różni się pod względem stopnia szkodliwości z przewinieniami stricte zawodowymi.

Powyższe okoliczności i względy prewencji ogólnej doprowadziły Wyższy Sąd Dyscyplinarny do wniosku, iż niezbędne jest wydalenie obwinionej z zawodu radcy prawnego, zaś każda inna kara, w tym orzeczona w I instancji, kara zawieszenia prawa do wykonywania zawodu na okres czterech lat, byłaby rażąco niesprawiedliwa. Na rozprawie odwoławczej złożono dowody z dokumentów, mające na celu wykazać warunki i właściwości osobiste obwinionej, jak również jej aktualny styl życia, które zdaniem obrońcy obwinionej, wychodzą naprzeciw dyrektywom wymiaru kary, która winna uwzględniać także sposób życia przed i po popełnieniu przewinienia. Doceniając przekaz płynący z tych dokumentów, w ocenie Wyższego Sądu Dyscyplinarnego nie są one jednak na tyle istotne, by zmienić ogólną ocenę czynu popełnionego przez obwinioną i wpłynąć na rodzaj orzeczonej kary.

Natomiast nie znalazł uznania Wyższego Sądu Dyscyplinarnego zarzut Ministra Sprawiedliwości co do niewspółmierności kary zawieszenia prawa do wykonywania zawodu radcy prawnego na okres 1 roku za drugi z czynów, polegający na posiadaniu 10,6 g marihuany oraz 5 tabletek zawierających substancję psychotropową. Wypada przypomnieć, że sąd powszechny uznał ten czyn za wypadek mniejszej wagi i wymierzył obwinionej karę grzywny. Co oczywiste, sankcja dyscyplinarna, z uwagi na podwyższone standardy, może być w przypadku radcy prawnego ostrzejsza niż orzeczenie sądu karnego. I taka w tym przypadku właśnie była, bowiem za posiadanie narkotyków wymierzono obwinionej karę zawieszenia prawa do wykonywania zawodu - drugą pod względem stopnia dolegliwości. W ocenie Wyższego Sądu Dyscyplinarnego, reakcja ta jest adekwatna do popełnionego czynu i nie jest zasadne podwyższanie orzeczonej kary, bowiem - z pewnością - nie jest ona rażąco niewspółmierna.

O kosztach postępowania Wyższy Sąd Dyscyplinarny orzekł na podstawie art. 70⁶ ust. 2 ustawy o radcach prawnych oraz zgodnie z uchwałą KRRP nr 86/IX/2015 z 20 marca z 2015 roku w sprawie określenia wysokości zryczałtowanych kosztów postępowania dyscyplinarnego i zasądził od obwinionej koszty postępowania odwoławczego w kwocie 1.800 zł na rzecz Krajowej Izby Radców Prawnych w Warszawie.